

Byla C-71/24

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2024 m. sausio 30 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Sąd Okręgowy w Krakowie (Lenkija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. sausio 12 d.

Ieškovas:

Alior Bank S.A.

Atsakovas:

J. D.

Pagrindinės bylos dalykas

Vartojimo kredito sutartis; palūkanų taikymo sutartyje numatytoms sumoms apimtis; informavimo pareigos apimtis

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (toliau – Direktyva 2008/48/EB) 10 straipsnio 2 dalies f ir g punktų, 3 straipsnio j punkto ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (toliau – Direktyva 93/13/EEB) 3 straipsnio 1 ir 2 dalių, 4 straipsnio 1 dalies ir 5 straipsnio aiškinimas; SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1 Ar 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą

87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66) 10 straipsnio 2 dalies f punktas, siejamas su jos 3 straipsnio j punktu, atsižvelgiant į Sąjungos teisės veiksmingumo principą ir šios direktyvos tikslą ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 3 straipsnio 1 ir 2 dalis, siejamas su jos 4 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiama į vartojimo kredito sutartis, kurių tekstas nebuvo atskirai suderintas verslininko (kredito davėjo) ir vartotojo (kredito gavėjo), įtraukti nuostatas, pagal kurias nustatomos palūkanos, taikomos ne tik vartotojui išmokėtai sumai, bet ir su palūkanomis nesusijusioms kredito išlaidoms (t. y. komisiniams ar kitiems mokesčiams, kurie nėra vartotojui suteikto kredito sumos sudedamoji dalis, tačiau sudaro bendrą sumą, kurią vartotojas turi sumokėti vykdydamas savo prievolę pagal vartojimo kredito sutartį)?

2 Ar 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66) 10 straipsnio 2 dalies f ir g punktai, atsižvelgiant į Sąjungos teisės veiksmingumo principą ir šios direktyvos tikslą ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 5 straipsnį, turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama į vartojimo kredito sutartis, kurių tekstas nebuvo atskirai suderintas verslininko (kredito davėjo) ir vartotojo (kredito gavėjo), įtraukti nuostatas, kuriomis numatoma tik kredito palūkanų norma ir bendra kapitalizuotų palūkanų suma, kurią vartotojas turi sumokėti vykdydamas savo prievolę pagal sutartį, kartu aiškiai neinformuojant vartotojo, kad kapitalizuotų palūkanų (išreikštų suma) apskaičiavimo pagrindas skiriasi nuo vartotojui faktiškai išmokėtos kredito sumos, o būtent, kad tai yra vartotojui išmokėto kredito ir su palūkanomis nesusijusių kredito išlaidų (t. y. komisinių ar kitų mokesčių, kurie nėra vartotojui suteikto kredito sumos sudedamoji dalis, tačiau sudaro bendrą sumą, kurią vartotojas turi sumokėti vykdydamas savo prievolę pagal vartojimo kredito sutartį) suma?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

SESV 169 straipsnio 1 dalis

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija: 38 straipsnis

2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinti Tarybos direktyvą 87/102/EEB: 3 straipsnio j punktas, 10 straipsnio 2 dalies f punktas

1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais: 3 straipsnio 1 ir 2 dalys, 4 straipsnio 1 dalis, 5 straipsnis

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (2011 m. gegužės 12 d. Vartojimo kredito įstatymas)

5 straipsnio 6, 6a ir 10 punktai:

6) bendra kredito kaina – tai visos išlaidos, kurias sumokėti iš vartotojo reikalaujama pagal vartojimo kredito sutartį, be kita ko:

a) palūkanos, rinkliavos, komisiniai, mokesčiai ir maržos, jei jie yra žinomi kreditoriui, ir

b) papildomų paslaugų išlaidos, visų pirma draudimo, tuo atveju, jei jos yra būtinos kreditui gauti arba jam gauti pagal siūlomas sąlygas <...>

6a) su palūkanomis nesusijusios kredito išlaidos – visos išlaidos, kurias vartotojas patiria dėl vartojimo kredito sutarties, išskyrus palūkanas <...>

10) kredito palūkanų norma – palūkanų norma, išreikšta metiniu fiksuotu arba kintamu procentiniu dydžiu, taikomu pagal kredito sutartį išmokėti kredito daliai.

30 straipsnio 1 dalies 6 punktas: Vartojimo kredito sutartyje <...> nurodoma <...> kredito palūkanų norma, šios palūkanų normos taikymo sąlygos, taip pat palūkanų normos keitimo laikotarpiai, sąlygos ir tvarka, pradinei kredito palūkanų normai taikomas indeksas arba orientacinė palūkanų norma; jei vartojimo kredito sutartyje numatytos skirtingos palūkanų normos, ši informacija pateikiama apie visas sutarties galiojimo laikotarpiu taikomas palūkanų normas.

45 straipsnio 1 dalis: Kredito davėjui pažeidus <...> 30 straipsnio 1 dalies 1–8 punktus, <...> vartotojas, pateikęs kredito davėjui raštišką pareiškimą, grąžina kredito davėjui kreditą be palūkanų ir kitų kredito išlaidų sutartyje nustatytu terminu ir tvarka.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (1964 m. balandžio 23 d. Civilinis kodeksas):

385¹ straipsnio 1 dalis: Su vartotoju sudarytos sutarties sąlygos, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi, nėra jam privalomos, jeigu jose vartotojo teisės ir pareigos nustatomos nusižengiant gerai moralei ir šiurkščiai pažeidžiant jo interesus (neleistinos sutarties sąlygos). Tai netaikoma sąlygoms, kuriomis nustatomos pagrindinės šalių prievolės, įskaitant kainą ar atlygį, jei jos suformuluotos vienareikšmiškai.

359 straipsnio 1–2² dalys

1. Palūkanos nuo pinigų sumos mokamos tik tuo atveju, jei tai kyla iš teisinio sandorio arba įstatymo, teismo sprendimo ar kitos kompetentingos institucijos sprendimo.

2. Jei palūkanų dydis nenustatomas kitaip, turi būti mokamos įstatyminės palūkanos, lygios Lenkijos nacionalinio banko pagrindinės palūkanų normos ir 3,5 procentinio punkto sumai.

2¹. Maksimalus iš teisinio sandorio kylančių palūkanų dydis negali viršyti dvigubo metinių įstatyminių palūkanų dydžio (maksimalios palūkanos).

2². Jei iš teisinio sandorio kylančių palūkanų dydis viršija maksimalų palūkanų dydį, mokamos maksimalios palūkanos.

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 2017 m. lapkričio 29 d. ieškovas Varšuvoje įsisteigęs *Alior Bank S.A.*, kaip kredito davėjas, ir atsakovas J. D., kaip kredito gavėjas ir vartotojas, sudarė kredito sutartį. Bankas suteikė 199 814,35 PLN kreditą. Kredito gavėjui buvo suteikta 171 840,34 PLN suma, nes bankas iš kredito sumos atskaičiavo 27 974,01 PLN komisinių už kredito suteikimą. Sutartis nebuvo atskirai šalių suderinta, ji buvo sudaryta naudojantis banko parengtu sutarties šablonu. Bendra atsakovo mokėtina suma, nurodyta sutartyje, buvo 316 290,86 PLN, ją sudarė 171,840,34 PLN dydžio pagrindinė kredito suma (išmokėta kredito suma), 27 974,01 PLN dydžio komisiniai už suteiktą kreditą ir 116 476,51 PLN kapitalizuotos palūkanos, apskaičiuotos kaip bendra palūkanų nuo išmokėtos kredito sumos ir komisinių suma.
- 2 Kreditas buvo išmokėtas. Atsakovui nevykdant sutartimi prisiimtų įsipareigojimų, bankas po neveiksmingų raginimų sumokėti įsiskolinimą nutraukė kredito sutartį. 2023 m. kovo 21 d. bankas pareiškė ieškinį dėl 148 990,69 PLN sumos, kurią sudaro 124 281,23 PLN kapitalo ir 24 709,46 PLN delspinigių už vėlavimą, mokėjimo.
- 3 Atsakovas pateikė pareiškimą, kad nori pasinaudoti nemokamo kredito sankcija, nes nuo kredito išlaidų taip pat buvo skaičiuojamos palūkanos, taigi sutartyje buvo klaidingai nurodyta bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN).
- 4 Atsakovas, be kita ko, nurodė, kad ieškovas visą kredito sutarties galiojimo laikotarpį palūkanas skaičiavo nuo vertės, kurią sudaro kapitalas ir su palūkanomis nesusijusios kredito išlaidos (komisiniai). Atsakovo įsitikinimu, kredito davėjas negalėjo skaičiuoti palūkanų nuo komisinių, net jei juos kreditavo, o tik nuo išmokėtos kredito sumos.
- 5 Remdamasis atsakovo nurodytais pagrindais, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi reikšmingų abejonių dėl teisingo Sąjungos teisės

nuostatų, visų pirma Direktyvos 2008/48, aiškinimo. Šis aiškinimas turi tiesioginę įtaką Sąjungos teisę įgyvendinančių nacionalinės teisės nuostatų, visų pirma Vartojimo kredito įstatymo, aiškinimui.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 6 Lenkijoje yra nusistovėjusi praktika toleruoti verslininkų, teikiančių vartojimo kreditus, veiklą, kai vartojimo kredito sutartyse palūkanos skaičiuojamos nuo vertės, kurią sudaro vartotojui faktiškai sumokėtos sumos ir su palūkanomis nesusijusių kredito išlaidų suma. Paskui taip kapitalizuotos palūkanos pridedamos prie sumos, kurią vartotojas turi gražinti vykdydamas savo prievolę pagal vartojimo kredito sutartį. Taip yra ir šioje byloje.
- 7 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo abejonių dėl nagrinėjamos praktikos tinkamumo Direktyvos 2008/48 tikslo ir Sąjungos teisės veiksmingumo principo požiūriu. Pagal direktyvos 6 konstatuojamosios dalies antrą sakinį skaidresnės ir veiksmingesnės kredito rinkos plėtojimas vidaus sienų neturinčioje erdvėje yra itin svarbus tarpvalstybinės veiklos vystymui skatinti. Be to, atsižvelgiant į direktyvos 8 konstatuojamosios dalies pirmą sakinį, norint užtikrinti vartotojų pasitikėjimą svarbu, kad rinka suteiktų pakankamą vartotojų apsaugos lygį. Galiausiai, remiantis direktyvos 9 konstatuojamosios dalies pirmu sakiniu, būtinas visiškas suderinimas, siekiant užtikrinti, kad visi Bendrijos vartotojai naudotųsi aukštu ir vienodu jų interesų apsaugos lygiu, ir siekiant sukurti tikrą vidaus rinką.
- 8 Taigi, Direktyva 2008/48 buvo priimta siekiant dvejopo tikslo – užtikrinti aukštą ir vienodą visų Sąjungos vartotojų interesų apsaugos lygį ir palengvinti tinkamai veikiančios vartojimo kreditų vidaus rinkos vystymąsi (taip pat žr. 2016 m. balandžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-377/14, EU:C:2016:283, 61 punktą). Nurodyti direktyvos tikslai ir minėta Lenkijos teismų praktika, pagal kurią nekvestionuojamos vartojimo kredito sutarčių nuostatos, numatančios vartotojo pareigą mokėti palūkanas, skaičiuojamas tiek nuo vartotojui išmokėtos kredito sumos, tiek nuo su palūkanomis nesusijusių kredito išlaidų, paskatino prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą kreiptis į Teisingumo Teismą su klausimu, ar teisingai aiškinamos Sąjungos teisės nuostatos šiuo aspektu.
- 9 Šis išaiškinimas bus reikšminga aplinkybė, turinti įtakos teismo sprendimo šioje byloje turiniui, nes jis tiesiogiai atsiliepia ieškovo atlikto vekselio *in blanco* užpildymo teisėtumo, kuris yra vienas iš šioje byloje pareikšto ieškinio faktinio pagrindo elementų, vertinimui.
- 10 **Dėl pirmojo prejudicinio klausimo** teismas pažymi, kad vartojimo kredito sutartyje nustatyta kredito palūkanų norma turi būti siejama su vartotojui išmokėta kredito suma, kaip tiesiogiai išplaukia iš Direktyvos 2008/48 3 straipsnio j punkte pateiktos apibrėžties ir Vartojimo kredito įstatymo 5 straipsnio 10 dalies, kuria ši nuostata perkelta į nacionalinę teisę. O abejonių kelia tai, ar, atsižvelgiant į

Direktyvos 2008/48 tikslus, yra neleistina praktika, kai į vartojimo kredito sutartis įtraukiamos nuostatos, pagal kurias vartotojas privalo mokėti palūkanas, apskaičiuotas ne tik nuo vartotojui faktiškai išmokėtos kredito sumos, bet ir nuo su palūkanomis nesusijusių kredito išlaidų, kurias kredituoja verslininkas (kredito davėjas).

- 11 Šiuo klausimu galimi du priešingi teisės nuostatų aiškinimai.
- 12 **Pagal pirmąjį aiškinimą**, remiantis pažodine Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies f punkto, siejamo su jos 3 straipsnio j punktu, formuluote, taip pat bendruoju civilinės teisės principu – sutarties laisvės principu, nurodytomis nuostatomis *expressis verbis* nedraudžiama sutartinių santykių kurti taip, kad palūkanos būtų skaičiuojamos ir nuo su palūkanomis nesusijusių kredito išlaidų, kurias kredito gavėjas sumokės gražindamas kreditą ir kurios bus kredituojamos kredito davėjo kredito suteikimo etape. Jei kredito gavėjas (vartotojas) sutinka su tokiu sprendimo variantu – net ir implicitiškai, sudarydamas kredito davėjo (verslininko) parengtą sutartį, – o pagal Direktyvos 2008/48 ir Lenkijos vartojimo kredito įstatymo formuluotes tai aiškiai nedraudžiama, turėtų būti laikoma, kad tokia sutarties nuostata nėra draudžiama pagal įstatymą. Tokiu pažodiniu aiškinimu taip pat grindžiama pirmiau aprašyta Lenkijoje paplitusi praktika, pagal kurią nekvestionuojamas vartotojo įpareigojimas mokėti palūkanas, skaičiuojamas nuo vartotojui faktiškai išmokėto kredito ir su palūkanomis nesusijusių kredito išlaidų sumos.
- 13 **Antrasis galimas** Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies f punkto, siejamo su 3 straipsnio j punktu, **aiškinimas** yra susijęs su teleologiniu aiškinimo būdu ir palūkanų pobūdžiu. Pagal CK 359 straipsnio 1 dalį palūkanos nuo pinigų sumos mokamos tik tuo atveju, kai tai kyla iš teisinio sandorio arba įstatymo, teismo sprendimo ar kitos kompetentingos institucijos sprendimo. Šios palūkanos nėra tapačios delspinigiams už pavėluotą prievolės įvykdymą (CK 481 straipsnis). Teismas taip pat atsižvelgė į 2016 m. balandžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-377/14, EU:C:2016:283, pagal kurį „bendra kredito suma ir kredito lėšų išmokėjimo suma apima visas vartotojui išmokėtas sumas, todėl į jas neįskaitomos sumos, kurias kreditorius sumokėjo siekdamas padengti su atitinkamu kreditu susijusias išlaidas ir kurios nėra iš tikrųjų išmokėtos vartotojui <...>, sąvokos „bendra kredito suma“ ir „bendros kredito kainos vartotojui suma“ yra savarankiškos ir, vadinasi, bendra kredito suma negali apimti jokios sumos, kuri įskaičiuojama į bendrą kredito kainos vartotojui sumą. Taigi, į bendrą kredito sumą, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2008/48 3 straipsnio 1 punktą ir 10 straipsnio 2 dalį, negali būti įtraukta jokia suma, kuri mokama siekiant vykdyti su atitinkamu kreditu susijusius įsipareigojimus, kaip antai administracinės išlaidos, palūkanos, komisiniai ir bet kurios kitos išlaidos, kurias vartotojas turi sumokėti“.
- 14 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikėtų pripažinti, kad palūkanų paskirtis – kompensuoti tik vartojimo kredito kapitalo suteikimą kredito davėjui, o ne taip pat

su palūkanomis nesusijusių išlaidų, ypač komisinio mokesčio, kuris pagal savo pobūdį yra papildomas atlygis kredito davėjui už kredito suteikimą, kreditavimą.

- 15 Tuo vadovaudamasis teismas taip pat atsižvelgė į Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalies nuostatą, pagal kurią ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai. Be to, teismas atsižvelgė į pirma nurodytą nuostatą įgyvendinančio CK 385¹ straipsnio 1 dalį, pagal kurią su vartotoju sudarytos sutarties sąlygos, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi, nėra jam privalomos, jeigu jose vartotojo teisės ir pareigos nustatomos nusižengiant gerai moralei ir šiurkščiai pažeidžiant jo interesus (neleistinos sutarties sąlygos). Tai netaikoma sąlygoms, kuriomis nustatomos pagrindinės šalių prievolės, įskaitant kainą ar atlygį, jei jos suformuluotos vienareikšmiškai.
- 16 Pažymėtina, kad pagal Lenkijos *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) nutarimą komisiniai, sudarantys atlygį už paskolos suteikimą, numatytą paskolos sutartyje, kuriai taikomos Vartojimo kredito įstatymo nuostatos, nėra pagrindinė prievolė, kaip tai suprantama pagal CK 385¹ straipsnio 1 dalį. Iš to tiesiogiai išplaukia vertinimas, kad palūkanos už komisinius taip pat nėra pagrindinė prievolė.
- 17 Taigi, pirmiau išdėstyti argumentai gali pagrįsti Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies f punkto, siejamo su 3 straipsnio j punktu, aiškinimą, pagal kurį palūkanų skaičiavimas ir nuo su palūkanomis nesusijusių kredito išlaidų (o ne tik nuo išmokėtos kredito sumos) turėtų būti laikomas prieštaraujančiu šioms nuostatomis atsižvelgiant į Direktyvos 2008/48 tikslus, kurie aiškinami atsižvelgiant į Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį ir CK 385¹ straipsnio 1 dalį.
- 18 **Antrasis prejudicinis klausimas** taip pat susijęs su problema dėl kredito davėjo palūkanų apskaičiavimo nuo visos vartotojo mokėtinos sumos esmės, tačiau iš kredito davėjui (verslininkui) tenkančios informavimo pareigos perspektyvos.
- 19 Nagrinėjamos bylos faktinėmis aplinkybėmis bankas į sutarties tekstą įtraukė dvi informacines nuostatas apie palūkanas, taikomas pagal sutartį. Pirma, sutartyje nurodyta, kad už kreditą mokamos kintamos palūkanos, kurios sutarties sudarymo dieną buvo 9,99 % per metus. Antra, iš sutarties teksto galima daryti išvadą, kad kapitalizuotų palūkanų suma iš viso sudaro 116 476,51 PLN.
- 20 Pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies f ir g punktus kredito sutartyje turi būti aiškiai ir glaustai nurodoma, be kita ko, kredito palūkanų norma, jos taikymo sąlygos ir, jei yra, bet koks pradinei kredito palūkanų normai taikomas indeksas ar orientacinė palūkanų norma, taip pat kredito palūkanų normos keitimo laikotarpiai, sąlygos ir tvarka. Kai skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos kredito palūkanų normos, pirmiau minėtoje informacijoje nurodomos visos taikytinos palūkanų normos (f punktas), taip pat kredito sutarties sudarymo metu

apskaičiuota bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokėtina suma, paminimos visos prielaidos, naudotos tai normai apskaičiuoti (g punktas).

- 21 2019 m. rugsėjo 5 d. Teisingumo Teismo sprendime byloje C-331/18, EU:C:2019:665 (48 punktas) nurodoma: „Direktyvoje 2008/48 nenumatyta pareigos kredito sutartyje kokia nors forma nurodyti mokėjimų, kuriuos turi atlikti vartotojas, suskirstymą, kiek tai susiję su kapitalo gražinimu, <...> palūkanomis ir pagal šią sutartį mokėtinais kitais mokesčiais“.
- 22 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, jog tai, kad kredito davėjas parengia kredito gražinimo grafiką, kuriame nurodyta vartotojo atliekamų privalomų mokėjimų suma, skaičius ir periodiškumas bei tam tikrais atvejais gražinimui skiriamų mokėjimų paskirstymo padengiant skirtingas neapmokėtas sumas, kurioms taikoma skirtinga kredito palūkanų norma, tvarka ir kuris atitinka Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies h punkto nuostatą, savaime nereiškia, kad įvykdoma Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies f punkte nurodyta informavimo pareiga.
- 23 Teisingumo Teismas paaiškino, kad Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta informavimo pareiga padeda, kaip ir 5 ir 8 konstatuojamosiose dalyse nurodytos pareigos, įgyvendinti šios direktyvos tikslą, t. y. visiems Sąjungos vartotojams užtikrinti aukštą ir vienodą jų interesų apsaugos lygį ir palengvinti tinkamai veikiančios vartojimo kreditų vidaus rinkos vystymąsi (taip pat žr. 2016 m. balandžio 21 d. sprendimo byloje C-377/14, EU:C:2016:283, 61 punktą; 2019 m. rugsėjo 5 d. sprendimo byloje C-331/18, EU:C:2019:665, 41 ir 42 punktus).
- 24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių, ar ieškovo atsakovui pateikta informacija apie jam suteiktos paskolos palūkanas gali būti laikoma išsamia, visapusiška ir aiškia, atsižvelgiant į Direktyvos 2008/48 tikslus. Nors ieškovas nurodė kredito palūkanų normą, nėra informacijos apie konkrečią sumą, nuo kurios bus skaičiuojamos šios palūkanos. O kaip matyti iš ieškovo atsakymo į teismo klausimą, kredito sutartyje kapitalizuotų palūkanų suma buvo apskaičiuota kaip palūkanos (taikant 9,99 % metinę palūkanų normą) nuo bendros kredito sumos (199 814,35 PLN), kuri apima ir kredito gavėjui išmokėtą sumą (171 840,34 PLN), ir išskaičiuotus iš kredito sumos komisinius už kredito suteikimą (27 974,01 PLN). Įrodymai nesuteikia pagrindo nustatyti, kad ieškovas prieš sudarydamas kredito sutartį atsakovui pateikė informaciją apie tai, kaip konkrečiai buvo apskaičiuota sutartyje kapitalizuotų palūkanų suma.
- 25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nuomone, galimi du skirtingi Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies f ir g punktų aiškinimai.
- 26 **Remiantis pirmuoju galimu aiškinimu**, pagrįstu lingvistiniu nuostatų aiškinimu, kredito davėjas privalo pateikti informaciją tik apie kredito palūkanų normą, kaip pažodžiui suprantama pagal Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies f punktą, taip pat apie bendros kredito kainos metinę normą ir bendrą vartotojo mokėtiną

sumą pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies g punktą. Remiantis tokiu aiškinimu, kredito davėjo (verslininko) vartotojui pateikta informacija apie kredito palūkanų normą gali būti tik konkrečios palūkanų normos nurodymas, be to, kredito davėjas turi nurodyti bendrą vartotojo mokėtiną sumą ir bendros kredito kainos metinę normą. Vis dėlto pareiga suteikti vartotojui šią informaciją nedraudžia į sutartį įtraukti nuostatų dėl palūkanų, taikomų ir dėl su palūkanomis nesusijusioms kredito išlaidoms. Kitaip tariant, jei kredito davėjas pateikė vartotojui informaciją tik apie kredito palūkanų normą, tai yra pakankamas informavimo pareigos pagal Direktyvą 2008/48 įvykdymas. Taigi, remiantis šiuo aiškinimu, reikėtų daryti išvadą, kad kredito davėjas neprivalo informuoti vartotojo apie tai, ar kapitalizuotų palūkanų suma buvo apskaičiuota kaip procentai nuo kredito gavėjo dispozicijai suteiktos kredito sumos, ar kaip procentai nuo išmokėtos kredito sumos ir iš kredito sumos išskaičiuotų banko komisinių ar kitų su palūkanomis nesusijusių kredito išlaidų sumos. Atrodo, kad tokiu aiškinimu grindžiama Lenkijoje paplitusi kai kurių verslininkų praktika vartojimo kredito sutarčių turinį formuluoti taip, kad tokia informacija vartotojui nepateikiama, o teismai, sprendžiantys tokio pobūdžio bylas, to dažnai nekvestionuoja.

- 27 **Remiantis antruoju galimu aiškinimu**, kurią prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, galima pagrįsti atsižvelgiant į Direktyvos 2008/48 tikslus, Direktyvos 2008/48 10 straipsnio 2 dalies f punkte numatyta informavimo pareiga, vertinama atsižvelgiant ir į šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies g punktą, yra susijusi ne tik su kredito palūkanų norma, ja iš tiesų siekiama suteikti vartotojui aiškią ir išsamią informaciją apie tai, kaip buvo apskaičiuota suma, kurią jis įsipareigoja mokėti kredito davėjui sudarius vartojimo kredito sutartį. Praktiniu požiūriu vartotojui, prisiimančiam kreditinį įsipareigojimą, labai svarbus, o kartais net lemiamas klausimas yra ne tiek abstrakti kredito palūkanų norma, kiek faktinė palūkanų suma, kurią jis turės sumokėti kredito davėjui vykdydamas savo prievolę. Šiuo požiūriu svarbia aplinkybe gali būti laikoma tai, kad vartotojas turi būti informuotas apie tikslų kapitalizuotų palūkanų sumos apskaičiavimo būdą. Jei kredito davėjas tokios skaidrios informacijos nepateikia prieš sudarydamas sutartį arba vėliausiai pačioje sutartyje, tai gali reikšti, kad trūksta rūpestingumo pakankamai užtikrinant vartotojų pasitikėjimą (Direktyvos 2008/48 8 konstatuojamoji dalis). Iš tiesų atrodo, kad, remiantis direktyvos 10 straipsnio 2 dalies f punkto, siejamo su direktyvos 3 straipsnio j punktu, formuluote, vartotojas gali daryti prielaidą, kad kapitalizuotos palūkanos bus skaičiuojamos tik nuo išmokėtos kredito sumos. Todėl, nevertinant, ar leistina skaičiuoti palūkanas ir nuo su palūkanomis nesusijusių kredito išlaidų, kas yra pirmojo prejudicinio klausimo esmė, reikėtų apsvastyti, ar kitoks kapitalizuotų palūkanų sumos (čia – išmokėtos kredito sumos ir jos išskaičiuotų komisinių ar kitų kredito išlaidų) apskaičiavimo pagrindas kredito davėjo, verslininko, parengtoje sutartyje, siekiant užtikrinti sutarties sąlygų skaidrumą, neturėtų būti neatsiejamas nuo pareigos pateikti vartotojui aiškią informaciją šiuo klausimu. Atrodo, kad pirma išdėstyto aiškinimo kryptį papildomai patvirtina Direktyvos 93/13 5 straipsnio pirmas ir antras sakiniai, pagal kuriuos tose sutartyse, kur visos ar tam tikros vartotojui siūlomos

sąlygos pateikiamos raštu, jos visada turi būti išdėstomos aiškia, suprantama kalba; atsiradus abejonų dėl sąlygos reikšmės, interpretuojama vartotojo naudai. Kaip Teisingumo Teismas išaiškino, be kita ko, 2021 m. lapkričio 18 d. sprendime byloje C-212/20, EU:C:2021:934, sutarties sąlygų skaidrumo reikalavimas reiškia, kad ši sąlyga vartotojui turi būti ne tik suprantama formaliu ir gramatiniu aspektais, bet ir tai, kad vidutinis, pakankamai informuotas ir protingai pastabus bei nuovokus vartotojas galėtų suvokti, kaip konkrečiai apskaičiuojamos šios palūkanos (42 punktas); aiškumo ir suprantamumo reikalavimas reiškia, kad kredito sutarčių atveju finansų institucijos turi pateikti paskolų gavėjams pakankamos informacijos, kad jie galėtų priimti informacija pagrįstus ir apdairius sprendimus (43 punktas).

DARBINIS VERTINIMAS